

• DOMOLJUB •

Izhaja zvečer vsak prvi in tretji četrtak meseca. Ako je ta dan preznik, izide dan poprej. Cena mu je 80 kr. na leto. Inzerati se sprejemajo in plačujejo po dogovoru.

Slovenskemu ljudstvu

v poduk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Semeniške ulice št. 3. Naročnina in inzerati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

Št. 21

V Ljubljani, dné 17. oktobra 1901.

Leto XIV.

Po volitvah.

Zadnje leto bilo je za nas pravo volivno leto. Meseca decembra 1900 volili smo državne, meseca septembra letos pa deželne poslance. Sedaj pa, če Bog da, smo za pet let prosti takih volitev.

Odlikoval se je pri teh volitvah po svoji odločnosti, zavednosti, požrtovalnosti in moški odločnosti slovenski kmet. Skoraj do zadnjega moža so šli kmetje na volišče in dali z glasovnico v roki spridevalo svojemu moškemu prepričanju. Ta politična zavednost vzbudila je opravičeno občudovanje prijateljev in nasprotnikov. Slovenski kmet je pokazal, da je politično zrel, da ne potrebuje nobenih jerobov. Vedno se je govorilo in pisalo o politični zavednosti češke dežele. Toda glejte: pri letošnjih deželnozborskih volitvah se je na Češkem le dobra tretjina volivcev udeležila volitev — drugi, Čehi kakor Nemci, ostali so doma, ker se niso zavedali svoje dolžnosti, iti na volišče. Pri nas pa je okroglo devet desetink vseh volivcev in še več šlo na volišče. Doma je ostal le tisti, ki je vsled bolezni ali drugih neizogibnih zadržkov moral ostati doma. S ponosom moremo reči: Naš kmet je daleko prekosil »politično zavedno« Češko. Naši kmetje so politično najzavednejši možje v Avstriji. Zaslužijo torej v polni meri vsestransko odkrito občudovanje.

S tem občudovanjem ter z zavestjo spolnjene dolžnosti se pa kmet ne sme zadovoljiti. Časi so preresni, položaj kmeta prežalosten, da bi se zadovoljil z zavestjo, da je pri volitvah zmagal. Zmagal

je, ker se je zavedel svojega položaja, zavedel zlasti krivic, ki se kmetu na slehernem polju javnega in gospodarskega življenja godé.

Da se te krivice odstranijo — zato je kmetško ljudstvo do zadnjega moža korakalo na volišče.

Z volitvami samimi pa ni še opravljeno. Res je, da bodejo katoliško-narodni možje, katerim je kmetško ljudstvo poverilo poslanstvo, vestno in brezozirno spolnili svojo dolžnost; toda *doseči* ne morejo veliko, ker so v manjšini. Katoliško-narodna stranka šteje v deželnem zboru, ako se upošteva tudi glas prevzvišene knezoškofa, 17 glasov, od ostalih 20 poslancev jih pripada 9 slovensko-liberalni, 11 pa nemško-liberalni stranki. To razmerje je seveda le vsled krivice našega volivnega reda mogoče, katerega so bili svojedobno skovali liberalci, ko so imeli vso moč v državi v rokah v škodo kmetu.

Kljub temu bi bila katoliško-narodna stranka prišla do večine v deželnem zboru, če ne bi bili v posameznih mestih in trgih strastno nasprotovali ljudje, ki izključno od kmeta žive. To si mora kmet zapomniti! Slave in veljave teh kmetških pijavk bode hitro konec, ko jih neha kmet rediti. Kmet gotovo spoštuje vsako prepričanje — toda zahtevati sme, da tudi drugi spoštujejo prepričanje kmeta. In zahtevati sme, da tisti, ki od njega živijo, ne podpirajo krivic, ki se kmetu delajo. Drugače ima kmet prav, če takim ljudem zaslužek vzame in ga obrne drugam. Noben

trgovec v mestu ali trgu nima pravice do tega, da kmet ravno pri njem kupuje. Kmet ima pravico, prosto izbirati si štacuno, v kateri kupuje. Sam sebe bi tolkel po zobeh, ako bi kmet kupoval pri takem trgovcu, ki sramoti kmetški stan, razširja »Narode«, »Rodoljuba«, »Gorenjca« ali slične nesramne liste. Pri takem trgovcu naj kupujejo — liberalci. Kmet pa naj se obrne do tistih poštenih trgovcev, ki so ali katoliško-narodnega mišljenja, ali pa vsaj mirni in dostojni ljudje, ki nikogar ne žalijo in so zadovoljni s svojim zaslužkom.

Ako se kmet poprime tega načela in je strogo izvrši, potem se tudi mesta in trgi ne bodo dolgo več zoperstavljali kmetiskim pravicam in zmaga bude na celi črti naša.

To zvršiti je naloga slovenskega kmeta, v času do prihodnjih volitev. Torej ne mirujte — temveč *delajte!*

Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!

I. Zakaj smo revni.

Star pregovor pravi: mož toliko velja, kolikor plača. Ta pregovor velja za vse kraje naše zemlje, čeprav se človek ne bi smel nikdar soditi po premoženju, temveč po značaju in delih. Ta nam pa tudi jasno kaže, koliko moč ima v sedanjih časih denar-kapital, ki je neko zunanje znamenje narodnega blagostanja. To narodno blagostanje, ki obstoji v posesti premoženja, med ude naroda pravilno razdeljenega, je največjega pomena za razvoj in obstoj našega naroda. Saj mu daje neodvisnost od njegovih sosedov in pripomoček, da se nadalje prosto razvija. V zadnjem času se je bogastvo po zemlji neizmerno pomnožilo, pa le v nekaterih rokah. Može, kakor: Rotschild, Morgan, Carnegia, Bleichroder in dr. premorejo sto in sto milijonov, medtem ko milijonom revežev primanjkuje potrebnega živeža.

To je napotilo socijaliste, da zahtevajo razdelitev vsega premoženja in skupno posest vsega. Če bi se ta načrt dejansko izvršil, bi se revščina le še pomnožila, ker lenuhi, ki še sedaj ne marajo delati, bi tudi potem boljše ne postali; pridni, dobri delavci bi se pa kmalu naveličali znojiti se za lenuha. Sedanji učenjaki in drugi vladajoči krogi so pa mnenja, da ima vlada dolžnost skrbeti za reveže, jih podpirati z miloščinami in jim dajati dela, da se morejo preživiti. S tem bi se nekaj doseglo; toda bog-

vekaj ne, kajti ko bi reveži vedeli, da vlada mora zanje skrbeti, bi jih bilo vedno več, ker nobeden ne bi hotel več delati. Zgodilo bi se ravno to, kakor v starem Rimu, kjer je nad pol milijona ljudi bilo od države oskrbovanih in je valed tega blagostanje v Rimu, Italiji in vseh provincijah skoro popolno propadlo, da so bili najbolj rodovitni kraji zapuščeni in opustošeni. Če bi se pri nas to tudi ne primerilo, bi vendar pravi reveži ne dobili dosti podpore, ker se sramujejo prositi. Kdor bi bil najbolj nesramen in bi najbolj kričal, bi gotovo največ dobil. Sama država s postavami in paragrafi ne bo nikoli odpravila revščine, treba je pripomočkov, ki spremenijo čelga človeka. Treba je iti do korenine in tam poskusiti z zdravili.

Odkod je torej revščina? Mnogo so krive žalostne razmere delavcev, davki, slabe letine, konkurenca družih dežel, slaba zakonodaja, ki se ne briga za primeren razvoj obrti in kmetijstva, zadnji vzrok revščine in korenina pa je vendar le v človeku samem, v njegovih strasteh, ki se pojavljajo v lenobi, zapravljivosti, lahkomišljenosti, nerednem življenju itd. V mislih imamo seveda le one, ki so zdravi in niso po kaki nesreči prišli v ubožstvo.

Vzglede imamo doma zadosti.

Slovenci nismo bili nikdar posebno bogati. Milijonarjev še toliko nimamo kakor je prstov na roki in oni, ki imajo med nami na tisoče kapitala, so skoro bele vrane. Nasproti smo imeli vedno precej revežev, katerih število v zadnjem času vedno bolj narašča, da se morajo seliti v druge kraje. V zadnjem času so se razmere nekoliko zboljšale po posojilnicah; splošno pa moramo reči, da je bilo v prejšnjih časih med našim narodom veliko manj revežev in je ljudstvo bolj živelo kot dandanes. Pri tem moramo upoštevati, da niso imeli niti turšice niti krompirja, brez katerih bi v sedanjih razmerah niti shajati ne mogli. Plače delavcem so bile jako nizke, živina trikrat ceneja kakor dandanes, pa je vendar imel marsikateri kmetič v starem »štumfu« spravljene križake za slabe čase. Priprosto ljudstvo je imelo primeroma več denarja kakor dandanes. Odkod pač to?

Naši dedje so delali. Brez dela ni jela. Delo je vsakega človeka potreba in mu ni v sramoto, temveč v čast. Dandanes se vedno bolj razširja nauk: Malo delati, pa veliko uživati. Pri lenobi je vedno revščina doma. Živel so preprosto. Obleko so izgovarjali večinoma doma, opojne pijače, posebno špirit, so jim bile skoro popolno neznane. Vedeli so, da si je treba tudi kaj odreči in se premagovati v življenju ter varčevati s tem, kar si je kdo pridobil. Zato je bilo število revežev v primeri z današnjim

časom neznatno, preživeli so jih doma usmiljeni ljudje, ki so jih dobro poznali. Živeli so dobro, četudi skromno in dosegli višjo starost, kakor njihovi pomehkuženi potomci. Isto opazujemo še dandanes v krajih, kjer ni moderna kultura ljudi preveč oblikovala. Oni, ki žive daleč od prometa in nimajo priložnosti tako lahko prodati svojih izdelkov, so v veliko boljših premoženjskih razmerah, kakor posestniki b'izo mest in trgov. Dohodke imajo majhne, zato pa znajo varčevati. Le pogledjte takozvanega hribovca, kako pazi na vsak vinar, nosi sabo črni kruh, da bo manj zapravil, gre ure daleč, da si kaj malega prihrani, medtem ko si razvajeni kmet v dolini rad vse privoščiti in zato ničesar nima. Isto je z delavci po mestih in tovarnah, katerih stanje je splošno mnogo bolje kakor kmetov. Nikakor ne mislimo, da se kmetu ali delavcu dobro godi. Ravno nasprotno je res.

Res je pa tudi, da brez premagovanja samega sebe in varčevanja nikoli ne bo bolje, naj imajo delavci še tako velike plače, in naj kmet še toliko dobi za živino in žito. Lansko leto se je poročalo, da trpe v francoskih steklarnah ravno tisti delavci na stara leta največje pomanjkanje, ki so imeli največje plače. Tudi iz naših tovarn pripovedujejo, da so oni delavci najbolj zadolženi in jim najbolj manjka, ki največ zaslužijo, medtem ko si marsikatera dekla z beraško plačo prihrani lepo svoto za starost. »Kdor vam pravi,« kliče B. Franklin delavcem, »da morete na drugačinen način kakor z varčnostjo in pridnostjo bogati postati, ga ne poslušajte; slepar je, ki vas zastrupuje.« Če bi danes delavcem plačo podvojili, bi razmere ne postale boljše, temveč slabše, če bodo npravnostne razmere pa razuzdano življenje ostalo ravno tako.

Sicer smo vsi Slovenci lahkoživ rod, vedno dobre volje, ki skrbi le bolj za vsak dan sproti in premalo misli naprej. Gostoljubni smo do skrajnega, kar je gotovo ena najlepših narodnih lastnosti. Gostoljubnost pa naj bi imela tudi svoje meje. Drugi narodi znajo drugače varčevati. Na Francoskem ima vsaka družina določen smoter, nekaj prihraniti za otroke in stara leta. Zato so Francozje najbogatejši narod na svetu. Začnimo tudi mi najpred delati, pridno in vztrajno, kakor nam stan in dolžnost velevala. Brez dela ni jela. Potem bo treba tudi varčevati; marsikateri vžitek in marsikako veselje, ki ni ravno neobhodno potrebno, si odrecimo; prilagajmo prihranek k prihranku in ravnajmo se po pregovoru: »zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača.« S tem bo rasel kapital, množilo se bo narodno imetje, in ne bo se treba bati ne posamezniku, ne celemu narodu za prihodnost.

Vrhni gumb.

»S pomočjo milosti božje in z dobro, trdno voljo se človek lahko varuje greha, če mu je le v resnici kaj za to.« Tako je govoril pobožen duhovnik mlademu možu, ki je trdil, da se pri najboljši volji ne more odvaditi preklinjevanja; »kajti — pristavil je opravičujoč se — moji podložniki me preveč jeze.«

»Povedal vam bom na kratko, kako se je neki Španec odvadil kletvine,« odvrne duhovnik.

»V Espinozi, v pokrajini Toledo, je bil s svojim polkom nastanjen neki častnik. Bil je dober človek in tudi v verskem oziru ne napačnega mišljenja; toda zaradi slabih zgledov in zaradi podložnikov, katerim ni pomagala dobra beseda, se je nehoté in nevede navadil preklinjati, nazadnje je že klel, če je bil le majhno nevoljen ali jezen. Tu gre nekdanj k nekemu patru v Espinozi k izpovedi in se med drugim obtoži tudi slabé navade preklinjevanja. Izpovednik ga praša, če ima resno voljo odvaditi se in če hoče izpolnjevati nasvet, ki mu ga bo dal v ta namen. Častnik pritrdi in obljubi storiti vse, kar mu bo izpovednik naložil. »No dobro, moj sin,« pravi redovnik, »kakor hitro ti zopet uide kaka kletvina, spomni se svoje obljube in odreži z mečem od svoje suknje vrhni gumb, pri drugi kletvini drugega itd.«

Mož beseda! Častnik je obljubil in hotel držati. Toda misel, hoditi v uniformi, kateri bi manjkalo enega gumba, mu je bila tako neljuba, da je za trdno sklenil na vsak način prihraniti si tako zadrego. Toda komaj pride nazaj v svoj stan, že nekaj ni bilo prav in eden vojakov ga je tako zdražil, da je po stari navadi precej krepko zaklel. Zavedel se je tega šele, ko je že bilo prepozno. Toda kot mož beseda se ne pomišlja dolgo; potegne meč in odreže vrhni gumb pri svoji suknji. Prav verjetno je, da ni nihče opazil, da mu manjka gumb pod brado, pa vseeno je menil pošteni častnik, da vse gleda na mesto, kjer ga je manjkalo; ta misel ga je tako poniževala, da je ves pobit hodil okrog.

»Kaj mislite, koliko gumbov si je odrezal mož zaradi svoje obljube?« praša duhovnik.

»Bojim se, da jih ni ostalo toliko, da bi držali suknjo skupaj,« odvrne mladi mož.

»Slabo ste uganili! Niti drugega ni bilo treba odrezati, kajti skrbnost, s katero je od takrat pazil nad seboj, mu je postala navada, ki ga je čisto ozdravila prejšnje slabosti.«

»Pač ni potrebno, da bi vam še nadalje priporočal nauk, ki ga ima ta prigodba — je končal duhovnik — pojte in tudi vi enako storite!«

• Listek. •

Krivicica s krivicico.

(Gorska novela. — Spisal P. P.)

(Dalje.)

II.

Človek bi mislil, da Urbanurjev odhod ni nikogar vznemirjal. En človek — in to še ponižen, tih človek, o katerem se je komaj vedelo kako mu je ime —: kdo se bo brigal zanj?

A vendar ni bilo tako!

Ljudje, ki so nosili v mlin, so kmalu zapazili, da nikogar ni, ki bi jim prihajal nasproti in jim pomagal razkladati vreče. Naceta itak ni bilo nikdar doma, Andrejček pa je moral biti le v mlinu. Zato so pogrešili Urbanurja takoj prve dni. In ko so zvedeli, kako je bilo, so to zamerili Andrejčku in Nacetu; prvemu bolj ko drugemu, zato ker on je bil gospodar.

»To ni lepo! Ne, to ni lepo!« je rekla Vršajka, ko je govorila o tem: »nikomur ni bil v nadlego... Ko bi si res omislil robo in prodajal, kako lahko bi si človek kupil kako stvar! Tako pa, kako na redko pride kak Tolminec s svojo robo, in še ta prinese le nožičke...«

Vršajka je bila udova in potratna ter bi bila rajši mlajša, kot je bila v resnici; zato je rada kupila kak glavniček, kake pomazo: sploh kaj, s čemer je vedela, da se po mestih lišpajo tovarišice njene starosti in njenega značaja.

Jezgurec je pa stvar vzel bolj resno in rekel:

»Hudirja: grdo sta napravila z njim!«

»Grdo!« mu je pritrdil tudi Dementiš iz Dobja. In tudi drugi so bili istega mnenja.

Andrejček je čul o tem. In če je takole ob nočeh gledal v luno in v oblake, ki so hiteli proti Štajerski in mislil na Urbanurja, — uh, kako ga je to grizlo! Bal se je tudi, da bi mu to utegnilo škodovati pri mletvi...

In res: četudi je bil z ljudmi prijazen bolj kot prej, se mu je vendar zdelo, da ljudje primasajo bolj na redko in le zato, ker drugega mlina ni v bližini.

Brščkost mu je množil še Nace, ki je po svoji navadi rajši pil, ko da bi mu pomagal v mlinu. Vsako noč se je vračal pozno domov in enkrat ga je v pijanosti celo zavrnil, češ: »Naj pijem; plačal boš nazadnje vendarle ti!«

O kako so bile to bridke in grenke izkušnje za Andrejčka!

V tem so na prižnici oznanili — misijon. In to je bil mejnik, od katerega dalje se je izdatno izpremenilo Andrejčkovo življenje.

Tedaj je namreč Andrejček na izpovedi povedal vse, kar je bilo med njim in Urbanurjem. In tedaj je sklenil trdno, da popravi krivicico po svojih močeh, kakor hitro se mu bo nudila prilika. Ta sklep je vplival manj tolažljivo in blažljivo in od misijona dalje je Andrejček živel mirno in zadovoljno.

Res še ni bilo vse kot bi moralo biti. Nace je bil vedno s'ari in o Urbanurju se ni čulo nič... Vendar ljudje (tako se je zdelo Andrejčku) so bili poslej do njega drugi: prijazni, postrežni, zaupljivi. In Andrejček sam je živel v trdni nadi, da se prej ali slej vendarle ponudi prilika, da popravi krivicico, ki jo je storil Urbanurju.

Tako je hitel čas in tako so minevala leta.

Pet let je minulo!

Po petih letih pa — kaj se zgodi? S Štajerskega pride pismo; pisal je Urbanur. Pisal je, da je delal v rudnikih; da je imel dober zaslužek; da si je prihranil marsikaj; pa da bi rad sedaj prišel domov in stanoval v hišterni. Prašal je v pismu, če se je Nace že premislil in če je volja Andrejčkova tako, da bi prišel. Voljan pa da bi bil plačati dvajset na leto, četudi je rajni oče hotel, da bi imel sobo zastoj...

To zadnje je Andrejčka posebno prijetno nadilo...

»Dvajset na leto... In sam jih ponuja...«

In bral je pismo še enkrat, še dvakrat.

Čudne utiske je napravljalo nanj — tem bolj čudne, čim dalje je bral.

Najprej se mu je hotela vzbujati vest. Še enkrat so mu prišli pred oči dogodki pred petimi leti. In izpoznal je sedaj bolj kot kdaj poprej, da je bil storil Urbanurju veliko krivicico — če pomisli — veliko krivicico.

In sedaj se mu nudi tista zaželjena prilika, da bo mogel popraviti krivicico.

Popravil jo bo!

»Da, da! Pravica mora biti na svetu: to je eno!« tako je mrmral sam s seboj in z zadovoljnostjo vtikal pismo za polico, »in ali nisem Urbanurja vedno rad imel? Rajši ko Naceta sem ga imel! Zato pa mora Urbanur domov: in to je drugo! In ker Urbanur zasluži hišterno bolj ko Nace, zato jo mora dobiti Urbanur, naj reče Nace potem karkoli: in to pa je tretje!«

Andrejčkov sklep je bil gotov!

In kako lepo so se imele izpremeniti stvari potem, ko pride Urbanur! Ljudje bodo prihajali tem rajši in mnenje bo šlo hitro izpod rok, ker sempatije bo tudi Urbanur poprjel kako reč. In kravica v

hlevu — ha! — prav pred nekaj dnevi se je bavil z mislijo, da bi dokupil eno kravico... Tedaj je mislil, da bi se denar dobil pri Žagarju... Zdaj tega treba ne bo; saj bo plačeval Urbanur dvajset na leto... In kaj je Urbanurju to, ako plača za par let naprej...

Kako lepi časi so se obetali Andrejčku!

Nekaj časa se je bavil samo s temi mislimi in delal načrte za prihodnost. Potem je pa videl, da bo treba kar hitro pisati Urbanurju, naj pride. A še prej bo seveda treba povedati Nacetu, da je Urbanur pisal. In to je bilo pravzaprav edino, kar je še skrbelo Andrejčka.

»Kaj poreče Nace? Ali še sovraži Urbanurja? Ali ne bo rojil, ako mu pove —?«

Pa biti je moralo! Andrejček se je popolnoma odločil, da pové Nacetu, da je Urbanur pisal in kaj je pisal.

In povedal mu je! Neko soboto zvečer mu je povedal, ko je ravno prišel Nace domov prej kakor po navadi.

»Kaj sem hotel reči: Urbanur je pisal!« tako je začel.

Nace je dvignil glavo.

»Kaj je pisal?«

»Da bo prišel domov —«

»Hm!«

Pod oknom je bobnela voda, izza ovinka pa se je čulo ukanje vasovavčev, ki se je vračal moribiti prav od Laha in iskal pota domov.

»In tudi denar ima; tako piše!« je začel zopet Andrejček.

»Denar?«

»Denar! Pravi, da je dobro zaslužil.«

»Če ne laže?«

»Kaj bo lagal!«

Andrejčku se je zdelo, da zajema Nace hitreje in da se mu trese žlica v roki. Pogledal mu je v obraz; a na obrazu ni opazil drugega, kot da je ta obraz grd in da se mu je močno postaral v zadnjih letih...

»Pravi, da bi rad zgoraj stanoval?«

»Kje?«

»Zgoraj — v hišterni...«

Tedaj pa je planil Nace pokoncu, vrgel žlico po mizi in zrastel pred Andrejčkom, da ta mahoma ni čul niti vode, ki je bobnela mimo okna, niti vasovavca, ki je ukal po klancu...

»Zgoraj da bi bil? Zgoraj? On —?«

Napete in daleč odprte oči so silile v Andrejčka in iz njih je sijala zastarana jeza in sovraštvo.

»On ne bo nikdar zgoraj! Zgoraj bom jaz!«

Potegnil je iz žepa ključ (bil je oni od hišterne) in ga molil Andrejčku pod nos:

»Prokleta: zgoraj bom jaz!«

Črez malo časa pa je kar obmolknil. Izpremenil je poteze na obrazu in kakor da mu je v tem hipu prišla pametnejša misel, spravil je ključ v žep in nato odšel...

Lusk vežnih vrat je pričal, da si gre jezo hladiti — s pijačo...

In res je bilo tisti večer pri Lahu petja in pitja kakor malokdaj. Pozno v noč so se še svetila okna spodnjih prostorov. Šum in hrum, ki se je mešal med hripavo petje, jo pričal, da jih je izbrana precejšnja družba. Kadar pa je hrum nekoliko potihnil, se je čul zadirčen in precej visok glas, ki je izkušal druge preupiti, češ:

»Zgoraj bom jaz! Prokleta: zgoraj bom jaz!«

Doma pa je slonel Andrejček ob ograji, kjer je spodej bobnela voda in je v gori visoko nad njim še vedno odmevalo ukanje vasovavčev. Oblaki so se podili po nebu in se borili med seboj; oni od Štajerskega so tiščali v te, ki so silili od naše strani — in bil se je boj v ozračju. Le zdajpazdaj je posijala luna izmed oblakov in obsijala grapo, ki je drla po kotlini. In tedaj je pogledal Andrejček hrepeneče za bisernimi valovi, ki so drvili nekam v svet in želel si je tudi sam kam proč... Saj niti šumenje vode, niti ukanje vasovavčev, niti blede, samotna luna v oblakih mu niso mogli dati odgovora na vprašanje:

»Kako, kako se bo vse to končalo?« (Dalje)

Političen razgled.

Državni zbor se snide 17. t. m. k jesenskemu zasedanju, da reši najvažnejše naloge, ki mu jih je prisodila vlada. Kot prva točka prve seje poslanske zbornice je vladna predloga o državnem proračunu za leto 1901. ter naknadna odobritev proračunov za vso dobo od leta 1897., ki radi burnih dogodkov v prejšnjem državnem zboru niso bili ustavno rešeni. Potem predloži vlada več novih zakonskih osnov narodno-gospodarskega značaja. Med temi se posebno omenjajo zakon o preuredbi trgovine z žitom, o pospeševanju zgradbe cenih delavskih hiš ter zakon proti pijančenju. Enak zakon je v veljavi že od l. 1877., a samo za Bukovino in Galicijo. Sedaj ga vlada namerava uveljaviti za vse avstrijske kronovine. Določil bo kazni za pijance, ki delajo pohujšanje, obenem pa tudi za gostilničarje, ki dajejo pijačo že pijanim ljudem. Dolgov, ki jih napravljajo pravi pijanci, ne bo mogoče iztožiti. Nepopoljšljivega pijanca bodo smeli postaviti pod variha ali pa ga dati v zavetišče za pijance. — Zimsko zasedanje je odmenjeno razpravam o avtonomnem carinskem tarifu, nagodbi z Ogrsko in trgovinskih pogodbah.

Deželnozbornorske volitve na Češkem v kmečkih občinah so za Mladočeha izpadle jako neugodno. Izgubili so mnogo mandatov, katere so pridobili takojimenovani agrarci; ti poslednji imajo podoben narodnogospodarski program, kakoršen je bil sklenjen na našem lanskem katoliškem shodu. Vidi se, da so liberalnega gospodarstva ljudje povsod do grla siti.

Na Moravskem katoliška kmečka organizacija dobro napreduje. Dokaz temu je lep uspeh pri zadnjih državnoborskih volitvah, kjer si je stranka pridobila en nov mandat, poslanca Hrubana; najnovejši dokaz pa je zadnji sijajni shod na Velehradu, katerega se je udeležilo nad 17.000 kmetov. Namen shodu je bila ustanovitev novega političnega katoliškega društva za češke kmete na Moravi. Društvo bo zastopalo kmečke interese v katoliškem duhu.

Ogrske državnozbornorske volitve so se vršile v znamenju krvi. Ljudstvo se je toliko upiralo pritisku liberalne vlade, da so ga morali pokoriti orožniki in vojaki. In vkljub tako krivičnemu postopanju pri volitvah so vendar liberalci izgubili nekaj mandatov. Ljudska stranka, ki ima edina pameten in zdrav program, je pridobila nekaj mandatov. Tudi ubogi zatirani Slovaki so prodrli prvičkrat s štirimis poslanci. Upati je, da tudi tam enkrat odklenka židovskoliberalnim vladam.

Pročodrinsko gibanje sta dobro označila med drugimi dunajski župan dr. Lueger in voditelj Mladočehov dr. Engel. „Neverjetno je“ — je rekel dunajski župan na javnem odru — „kaj pri nas uganjajo proti-rimski agitatorji. Gotovo je ni države (pri teh besedah je začel vladni zastopnik marljivo pisati, na kar je rekel dr. Lueger: Prosim, le vse natančno zapišite, to je potrebno!), ki bi, kakor pri nas, trpele tako gibanje, ki je izključno političnega značaja. „Proč od Rima“ ima le ta namen, da Avstrijo pripravijo za nemško državo. V nobeni državi bi tega mirno ne gledali. Znano je, da pošiljajo v Avstrijo milijone mark, s katerimi pospešujejo to gibanje, in da nemški pastori vodijo delo. Vse gibanje proč od Rima je organizovano izdajstvo države“. Podobno je dr. Engel govoril na nekem volivskem shodu med drugim o velikanskem pomanjkanju potrebne odločnosti pri osrednji vladi, ki se še sedaj noče opirati na slovanske narode; potem pa prešel na Schönerjansko izdajsko rovanje v Avstriji, ki ga na vseh straneh podpira Nemčija. Pri nas — je končal govornik — pri nas je politična strahopetljivost postala najvišje načelo.

Zavod sv. Jeronima v Rimu. Papež je v nekem pismu imenoval ta zavod lasti Hrvatov; mislil je s tem imenom Slované, a ker so tam največ zastopani Hrvati, je te imenoval. Zaraditega pa so „Italijanci“ zagnali grozen hrup ter menda po naročilu laške vlade zasedli zavod. Sedaj se je preporna zadeva poravnala med avstro-ogrsko in laško vlado; obe vladi sta priznali potrebo nadaljnjega obstanka tega zavoda, ki pa naj ohrani svoj prejšnji, torej ne samo izključno hrvatski značaj.

Turški sultan ni nič kaj zdrav. Zadnje dni je prav občutno bolan, da je njegovo stanje prav premisleka vredno. Sploh se ni čuditi, če je ves za

nič, ker se vedno tako boji za svoje življenje. Zadnji čas je posebno sodišče v Solunu obsodilo na smrt 26 Mladoturkov, večinoma same bivše višje uradnike. Vsi obsojeni bivajo sedaj v inozemstvu in jih kajpada doleti smrtna kazen, če se vrnejo v domovino, kar se pa ne zgodi tako hitro. Obsojeni so, ker se na poziv niso vrnili iz inozemstva in odrekli mladoturškim načelom. Sultana, ki se čuti v vedni nevarnosti pred pristaši te stranke, bržkone tudi ta obsodba ne bo pomirila in ozdravila. Tak revež je torej, zdaj se je pa še vodja Albanesov Hedan beg izkušal dvigniti proti njemu in se otresti turškega jarma. No turška vlada mu je zaplenila imetje ter poslala proti njemu vojske.

Otok Kreta se nazadnje menda vendarle prikloni grškemu kraljestvu. V ta namen je grški prestolonaslednik princ Jurij potoval po evropskih dvorih, da bi dosegel soglasje vseh prizadetih držav. To se je tudi zgodilo; pri tem ima glavno zaslugo car Nikolaj, kar kaže, koliko velja beseda ruskega carja v najprepornejših političnih vprašanjih. Le s Turčijo treba govoriti resno besedo. Zato namerava Rusija v grško-turško vodovje poslati sedem vojnih ladij, da tako pritisne nanjo.

Mac Kinleyev morivec Czolgosz bo usmrčen 28. oktobra. Prošnjo za pomiloščenje so mu odbili. Za ta čas so ga odvedli v državno ječo v Auburn. Ondi ga je čakala pred vrati silna množica ljudi, ki ga je hotela orožnikom iztrgati in linčati. Orožniki so ga morali braniti z orožjem. V ječi se je Czolgosz jokal in dejal, da sedaj obžaluje umor, ker se mu smili Mac Kinleyeva žena. Usmrtili bodo Czolgosza po ameriških postavah s pomočjo elektrike.

Črnogorski princ Mirko se v kratkem zaroči z rusko princezino Heleno. Knez Nikita in princ odputujeta začetkom novembra v Petrograd.

V Armeniji so razmere zopet skrajno napete in pričakovati je v bližnji bodočnosti krvavih prizorov. Sultan obljubuje pomoč, medtem pa njegovi podložni državniki neovirano divjajo na način, kakršen je pri njih v navadi. Jasnosti o položaju in kdo je pravi vzrok nemirov, Turki ali Armenci, je tudi sedaj, kakor pred petimi leti, zaman pričakovati. Vsekakor imajo premoč Turki, rabeljske posle jim pa izvršujejo Kurdi, ki so posebno gorki Armencem.

Srbska kraljica dvojica je mislila iti obiskat ruski dvor. Sedaj se bo potovanje opustilo, ker se ruska carica odločno brani, da bi sprejela kraljico Drago. Sploh nimata srede z obiski. V Kruševcu so se pripravljali na njih sprejem, se je pa pojavila eksplozija v like množine dinamita in smodnika v odhodni prodajalnici; porušilo se je dvanajst hiš, tri osebe so ubite in štirinajst nevarno ranjenih. Nato je kralj seveda odpovedal obisk.

V Neapolju in Rimu straši kuga.

Španski vlad primanjkuje potrebnega denarja, zato bi si še vedno rada poiskala pri kongregacijah potrebnih sredstev. Kakor kažejo vsa znamenja, se bliža nova ministerska kriza. Mornariški admiral Vallarol zahteva od kraljice, naj se dovolijo posebna sredstva za obrambo španskega obrežja. Če se njegovi želji ne ugoti, predlaga ta mož, naj se razpusti cela španska mornarica. Drugi vzrok je trumasonska klika, kateri menda ni všeč, da Sagastov kabinet prepočasno zatira cerkvene redove. In

še en strah imajo; vedno bolj se širijo vesti o nameravanem karlističnem ustanku. Zato vlada daje naj strožje naredbe, da ga zapreči.

Francoške kongregacije. Skupno je sedaj na Francoskem 1663 redov, 152 moških in 1511 ženskih; od teh je 5 moških in 905 ženskih bilo od države priznanih še pred uveljavljenjem kongregacijskega zakona, drugi so nepriznani. Ti zadnji imajo 4292 naselbin; razuntega so priznani brez vladnega dovoljenja ustanovili čez 12 tisuč zavodov. Za vse te treba prositi dovoljenja državnega sveta. Kateri ne prosijo za to ali katerim ga parlament odreče, tisti po kongregacijskem zakonu izgube svoje imetje. Med onimi, ki ne podajo prošnje za državno avtorizacijo, so tudi jezuiti. To pa zaradi tega, ker vedo, da bi bila gotovo zastoj, ker je ta red menda „najbolj nevaren“ obstoj francoske republike.

V Angliji nameravajo v najkrajšem času uvesti splošno vojno dolžnost. Do tega koraka so dovedli vladne kroge najnovejši veliki neuspehi na južno-afriškem bojišču. Angleži vedno bolj spoznavajo, da se na prestovoljce in na naselbinske vojake ni zanašati, da z njimi ne bodo ugnali Burov. Sploh jim vojska v Južni Afriki vedno bolj preseda. Splošna nevolja vlada nad tem, da vojska traja že toliko časa. Že za sedaj armada ne zadostuje več, a Buri se še vedno množe; nad 25.000 mož je dobro preiskbljenih z vojnimi potrebščinami. Teh Kitschener pač ne bo premagal s samimi razglasi.

Elektriški stol za morilca Czolgosza.

Poročali smo, da je porotno sodišče v Buffalo morilca predsednika severoameriških zveznih držav, Leona Czolgosza obsodilo na smrt. Usmrtenje se bo vršilo po ameriških postavah s pomočjo elektrike. Ta navada je bila v Ameriki uvedena že pred desetimi leti.

Aleš Kenealy, ameriški časnikar, ki je v ječi Sing-Sing bil navzoč že pri dveh takih usmrtenjih, popisuje to grozovito izvrševanje pravice na sledeči način: Obsojenci se takoj po smrtni obsodbi zapró v poseben oddelek ječe, ki se imenuje »Death-house« (hiša smrti), tam so zaprti v majhnih izbah, ki so zelo podobne kletkam v menažeriji. Kadar katerega obsojenca odvedejo, da ga usmrte, zagrnejo druge kletke z zastorom, tako da oni, ki ostanejo, ne vidijo, kaj se godi zunaj. Vrata, ki vodijo iz »smrtne hiše« v prostor usmrtenja, se ne odpro nikdar, kakor le, kadar gre skozi nje kak obsojenec na poti k smrti. »Execution chamber« (eksekucijska izba) je prostorna svetla soba s tlakom svetlega asfalta. Kdor stopi v ta prostor, bi prej mislil, da je v kaki moderni delavnici, kakor pa na kraju, kjer se umrtujejo hudodelci.

Naše čitatelje bo gotovo zanimala današnja podoba, ki predstavlja ameriški stol za usmrtenje s pomočjo elektrike, in na kateri so razvidne vse podrobnosti. Stol sam je težak in zelo močan, narejen

iz hrastovega lesa z naslonjačem za hrbet in roke. Zgoraj je pritrjena posebne vrste čepica za obsojenca. Močni jermeni zadaj, ob straneh in na spodnjem delu prednje noge tega stola služijo, da se z njimi dobro pritrdi oseba, ki jo je umoriti. Čepica ima v notranjem malo kovinsko ploščico, ki tesno objame zgornji del glave obsojenčeve. Istotako je v zarezi za desno nogo vložena kovinska plošča tako, da pride v neposredno dotiko s pritrjeno zločinčevo nogo. Obe kovinski plošči sta po žici zvezani z električnim tokom. Ko se ta zapre, gre električni tok od glave do nog skozi truplo obsojenčeve in ga hipno umori. Tok se zapre s tem, da se pritisne na gumb, ki je pritrjen na zadnji strani stola in ga obsojenec ne more videti.

Zgoraj nad stolom je električna luč, ki se prižge, kadar je dinamični stroj dosegel pravo moč. To je signal, da je vse v redu. Rabelj se mora pač prepričati, da jermeni dobro držé, ker ko šine elektrika v telo, se ta strašno pretrese, vse mišice se napno, in z vso silo trgajo udje na jermenih, ki kar hreščé pod veliko silo. Ko se električni tok ustavi, se pljuča skróijo, zrak gre iz njih, in pri tem se čuje grozen, mozeg pretresujoč vzdih. Električni tok se spusti trikrat zaporedoma. Nato preiščejo zdravniki srce, da konstatirajo smrt. Mrlič se položi na anatomsno marmornato mizo, kjer se, kakor zahteva zakon, telo prišče. V drugih celicah »smrtne hiše« pa so drugi obsojenci slišali ropot in s strahom pričakujejo, kdaj pridejo oni na vrsto...

Na takem stolu bo torej morilec Czolgosz moral zadostiti svetni pravici. — Morilec je dopolnil 27. leto, je visok nad pet čevljev in tehta okolu 140 funtov. Porodil se je v Detroitu v državi Michigan in je bil delavec v tovarni za žice. Njegov oče se je malo pred sinovim rojstvom preselil iz Vzhodnje Prusije in je poljske narodnosti. Sedaj živi kot farmovec blizu Klevelanda. Morilec je v zadnjem času vzel v najem neko slaboznano gostilno, kjer je imel svoje zbirališče anarhistički klub »Sila«.

Dopisi.

Iz Podgraj v Istri. Ker dragi „Domoljub“ rad prinašaš vesele dogodbe iz raznih krajev mile domovine, sporoči bogoljubnim čitateljem, da je bil od 16. do 23. septembra zjutraj tu sv. misijon. Vodja pobožnosti je bil prečastiti gospod P. Angelik Hribar iz Ljubljane, vrla, neumorna pomočnika sta mu bila velečastita gospoda P. Avguštin Čampa z Brezja in P. Salvator s Svete Gore. Jako slaba pota so tukaj v deževnem vremenu; pa ljudje se niso ustrašili, prišli so v tako ogromnem številu, da je bila cerkev do zadnjega kotička napolnjena.

Ljudem je vsled dolgega deževja otava se pokvarila, ob času sv. misijona je štiri dni sijalo prijazno solnce, a ljudstvo je imelo cel teden praznik. Pustilo je prepotrebno delo ter se udeležilo duhovnih dobrot; le eden je šel z vozom po drva, pa ponesrečil se je, zlomil nogo, da so ga peljali v Reško bolnico.

Že pred 4. zjutraj so ljudje čakali za spoved, bilo jih je toliko, da niso mogli priti vsi na vrsto.

V nedeljo 22. septembra je bil v slovesnem sprevedu prenesen med petjem lavretanskih litanij kip Lurške Matere Božje v novo kapelo, na poti proti cerkvi z milodari sezidano. Kapelo je blagoslovil preč. g. P. Angelik, navdušen govor je imel slavnosti prav primeren veleč. g. P. Salvator. Dobro znamenje, da sv. misijon ni brez sadu, je to, ker peklenški sovražnik se je že pred začetkom v „Primorcu“ vanj zaganjal in bruhal jeze, ter podtikal politične namene. Ni bil sv. misijon agitacija za občinske volitve, ampak le spolnitev želje premil. zdaj že v Bogu počivajočega g. škofa preblagega spomina. Takrat — lani spomladi, ko se je prosilo gg. misionarje, ni znal nikdo, kdaj da bodo volitve.

Lepo število se jih je vpisalo v bratovščino Matere Božje Karm. nekoliko tudi v III. red svetega Frančiška. Bog daj dobrim stanovitnost, zaslepljenim pa pravo spoznanje svoje zmote.

Paberki iz volilnega boja v Belikrajini. Toliko „špasa“ menda nobeden kandidat ni napravil volivcem, kot naš nebelokranjski Ščetina! Evo Vam, cenjeni bravci „Domoljuba“ le par takih špasov v zabavo! — Naš neizogibni Ščetina je namreč na vsak način hotel postati poslanec. Zato je posebno porabil šolske počitnice in švigal po Belikrajini od severa do juga, od vzhoda do zahoda. Na shodih, katere je prirejal, je obljuboval vse, kar mu je prišlo na misel. V Gradacu je n. pr. govoril o ščetinastih prešičih, katere bodo kmetje, ako postane on poslanec, strašno drago prodajali. In ker mu je Gradac res dal večino, zato se bo tam baje zidala tovarna za — krtače!! Pri volitvi se je pa ravno v Gradacu pripetilo nekaj za Ščetino posebno imenitnega. Neki volivec je namreč oddal mesto glasovnice čujte in strmite — „cefikat“ od kupljenih prašičev. Ko so glasove šteli, so našli med drugimi tudi ta certifikat — ki pa ni bil veljaven — čeprav se je glasil na prašiče. Oh, to je bilo smeha!! V Starem trgu je ljudem baje pravil, da bo že on kot poslanec poskrbel, da bodo smeli iti lahko brez „posa“ na Nemško. V Sodinjavasi je ljudem obljuboval tovarno za — „talarje“. No, Sodinčani lahko iz sklede pojedjo vsako jed, ker le gospoda je navadno iz talarjev. Ščetinatov „ksel“ ob volitvah — večni študent Miko — je bil v Črešnjevcu od svojega štu-

diranja „frajšprehan“, zato je zdaj prost od onih sitnih rigorozov, ali kakor že gospoda pravi onim skušnjam na Dunaju. Svinjski trgovec Bohte je prav „muhte“ zaslužil 120 kron, ker je Ščetini odstopil svoj mandat. V Metliški fari sta Ščetino volila le ona dva po sili liberalca, ki sta v najbližji žlahti z Ganglovo posojilnico. Metličani že vedo, kaj to pomeni! Za Ščetino se je trudil posebno znani učitelj Mešigenes. Ta je v družbi krupskega Raucha brusil pete po podzemeljski fari — da je bilo joj! Na Vinici in Adlešičih so se pekli janjci za Ščetinatove volivce — a jedli so jih brez — kruha. To je bilo muh na daleč okoli! Plakatov je bilo po hišah na stotine, a vsi njegovi plakati — mu niso mogli pomagati — res, res:

Ti nehvaležna Belakrajina,
Zakaj ne maraš za Franca Ščetina,
Zakaj je on kupil toliko vina?
O ti nehvaležna Belakrajina! Brrr!

Iz Sv. Vida nad Cirknico se poroča: Zadnjo nedeljo meseca septembra t. l. so se po dveletnem plodonosnem službovanju od nas poslovili preč. gospod župnik Ivan Lovšin. Precej prvo leto, ko so prišli k nam smo imeli sv. birmo, katere že ni bilo pri nas skozi osemnajst let.

Takoj drugo sedanje leto imeli smo prvič pri nas sv. misijon. Ustanovili so tudi Marijino družbo, v kateri je zbranih lepo število Marijinih otrok: nad devetdeset deklet in čez štirideset mladeničev.

S težkim srcem smo se ločili od dobrega pastirja. Bodi za ves trud, ki so ga imeli z nami, skrbnemu gospodu izrečena iskrena zahvala! Bog ohrani v novi službi na Premu še mnogo let neutrudljivega delavca v vinogradu Gospodovem!

Iz Mekinj. Vesel in srčno ginjen je bil vsakdo, ki se je dne 15. t. m. udeležil cerkvene slovesnosti v naši župni cerkvi. Prečastiti gospod kanonik Janez Sušnik je obdan od 7 duhovnikov slovesno blagoslovil novi tabernakel in prenovljeni veliki altar; ko so prenesli sv. Rešnje Telo v nov tabernakel, je bil slavnostni govor z vsebino: 1) Marija prvi živi tabernakel 2) tabernakel na altarcu kot stan Jezusa in 3) tabernakel naše srce.

Pri slovesni sv. maši je zbor prav dobro izvajal težko latinsko mašo. Popoldne ob 3. je bil lep, v srca segajoč govor Marijnim družbam, katerega ste se udeležili tudi Marijni družbi iz Nevelj in Gojzda. Na to je bil sprejem novih udov v Marijino družbo po č. g. kanoniku Sušniku. Zahvalna pesem: „Te Deum“ nam je šla prav iz srca; srečno so dovršena dela v cerkvi; pred seboj imamo krasno prenovljen veliki altar in še krasnejši tabernakel — stanovanje ljubega Zveličarja; vsa ta dela je izvršil gospod podobar Andrej Rovšek, ki jeres moj-

ster v svoji stroki; kovinska, v ognji pozlačena tabernaklova vratca je pa skrbno in lepo izdelal gospod Iv. Kregar. Oba mojstra hvali delo. Prijetna dolžnost nam je, da se najsrčneje zahvalimo vsi župljani preč. g. kanoniku Sušniku in misijonarjem gg. Flisu in Kitaku za krasne nauke na leci in spovednici, ki so jih v tridnevnicu vsejali v naša srca. Bog plati tisočero, nam pa daj stanovitnost v storjenih sklepih. — Janez Čerin in Primož Košir, ključarja v imenu župljanov.

Iz Mirne Peči, se nam poroča: Lepo število mirnopoških faranov in nekaj iz sosednjih farâ, skupaj 451 se je odpeljalo 18. septembra s posebnim vlakom k Mariji Pomagaj na Brezje. Preč. o. superior so romarje, prihajajoče v procesiji okoli 5. ure popoldne, prijazno ter po cerkvenem obredu dostojno sprejeli, med tem ko so vbrani glasovi prelepo glasečih se zvonov prijetno vplivali na srca romarjev.

Priložnosti je bilo dovolj, da so božjepotniki brez vsake težave opravili sveto spoved ter prejeli vsi z največjo verno presveto rešnje Telo. Molitve se je storilo mnogo, kajti molilo se je neprenehoma celo noč. To je očividni dokaz, kako zaupanje ima verno slovensko ljudstvo do Marije, Matere Božje.

Drugi dan zjutraj se je poleg dveh sv. maš, kateri sta darovala dva domača gg. kapelana, spremljajoča božjepotnike, bralo še 8. sv. maš. Preč. o. superior je razveselil božjepotnike z lepim, jako primernim cerkvenim govorom.

Ob 9. uri popoldne so se pomikali romarji iz hiše svoje predobre Matere proti postaji Otoče, kjer je čakal vlak, da so se odpeljali domov. Na obrazih vseh romarjev se je brala splošna zadovoljnost, katero je lepo vreme še pomnožilo. Naj bi bila božja

pot v čast Materi Božji in v dušni prid božjepotnikov!

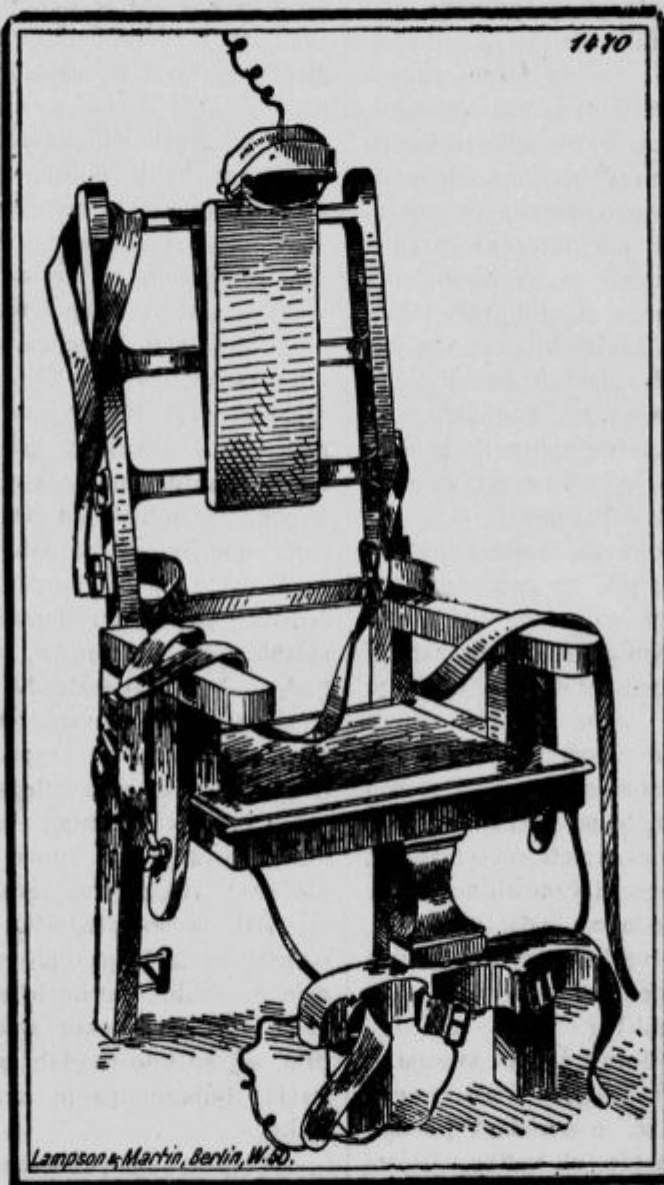
Iz Višnjegorske fare. Z velikim veseljem smo prebirali malo politično ogledalo, katero je založila katoliško-narodna stranka. Mnogo nejasnega nam je postalo jasno in na vsa usta smo lahko ovrgli liberalne laži in obrekovanja. Marsikomu, ki je do

sedaj veljal za modrega, smo sapo zaprli. Pri volitvah smo se tudi sedaj dobro držali. Naša fara, razdeljena v več občin, voli v Žalini, na Polici, v Leskovcu in Zatičini. Gotovo šteje nad 200 volivcev a niti deset jih ni ostalo doma in nihče ni oddal liberalnega glasu. Le naši meščani delajo izjemo. Ti še nikdar niso prav volili; nekdanji nemškutarji in zdaj liberalci.

Mi se le čudimo g. župniku, zakaj ne odpravi nedeljske maše z mesta ljudem, ki poslušajo rajše dr. Tavčarja kot škofa, ker nam ostalim faranom bi bilo to veliko bolj ustrezno.

Od Velikeloke. Lepe zmage katoliško - narodne stranke pri zadnjih volitvah veselje se vsi poštenji in pravični ljudje. Veselimo se je posebno tudi pri nas tu okoli Velikeloke. Le tam doli v središču naše obširne občine, v sami Velikiloki, kjer stoluje naš veliki župan, je niso nič kaj veseli — pa v Mrzluži tudi ne. Ali mi jim ne moremo po-

magati; sami so si krivi! Zakaj pa niso tako volili, kakor mi, pa bi bili tudi zmagali, kakor mi, in z nami bi se zmage veselili! Sedaj pa se jezé, in v tisti veliki gostilni na Velikiloki so pa kar zeleni od jeze. Ne čudi se, dragi bravec! Kaj pa bi ti rekel, če bi bil v svoji lastni hiši od svojega sovražnika tepén? Glej, takó smo jih mi premagali v njihovi hiši. Sedaj razumeš njih jezo. — Nekdanji se je volilo tu

Električni stol za morilca Czolgosza.

drugače, tako bolj po „Narodovem“ receptu: takrat, ko so ljudje še bolj poslušali nemškutarja in krčmarja, kakor „farja“, takrat, ko so še na Velikiloki večinoma take volili, kakor so oče Š., (ki so zvesti pristaš „Slov. Naroda“), želeli ali veleli — takrat sevé se jim ni bilo treba jeziti. Ondaj ste se smejali Vi, sedaj se pa mi! Časi se spreminjajo in ljudstvu se odpirajo oči, da vedno bolj spoznava, kdo mu dobro hoče, srečo želi. Liberalizem je grobokop ljudske sreče, ne le večne, nego i časne. Liberalno gospodarstvo ni za nič, samo dolgove zna delati, denar za nepotrebne reči trošiti, pa ubogim davkoplačevavcem nova bremena nalagati! Ko to vidijo, se še celo mnogi liberalci spreobračajo ter prestopajo k naši kat. kmečki stranki. Kdaj pa se bodele spametovali vi, Velikoločani? Dokler boste prebiralisti tistega „Rodoljuba“, toliko časa gotovo ne, zakaj ta lažnivi kljukec vas kar čisto „pana“, Vam veže oči, da ob belem dnevu ne vidite, kar celi svet vidi. Poglejte malo v „politično ogledalo“, pa boste spoznali, da liberalna gosposka stranka ni nikdar bila nam kmetom prijazna in koristna.

Zato mi nismo volili Bukovca, (katerega osebno spoštujemo), ker se je zapisal tej nam sovražni stranki. — Še nekaj o zadnji volitvi na Velikiloki. Ko se je vaš mož v slepi svoji strasti besno zadiral nad čatežkim gospodom administratorjem, očital je tudi katoliškim volivcem: „sram Vas bodi, da se daste voditi in slepariti duhovnom!“ (Ta mož ima vedno na jeziku besede: sramota! sram te bodi! menda zato, ker sam nobene sramote ne pozná.) Nam pa se zdi, da bi bila za poštenega kmeta večja sramota, če bi poslušal biriče in druge plačane ali neplačane liberalne blapce! Ali se Vam ne zdi takó? Ej, pamet, pamet, možje! pa drugikrat volite z večino katoliške poslance, ki imajo za kmeta srcé — pa se boste z nami zmage veselili!

Eden, ki Vam dobro želí in svetuje.

Šmartno pri Litiji. Slovesnost posvečevanja nove župne cerkve se je ovršila v praznik imena Marijinega zelo veličastno, ob veliki vdeležbi častitih duhovnih gospodov domačih rojakov od blizu in daleč.

Navzlic slabemu vremenu prihitela je skupaj že v soboto popoldne velika množica vernikov možkih, žensk in otrok k sprejemu milostljivega knezoškofa. V dolgem sprevodu ga je spremljala, glasno moleč sv. rožni venec, pred tabernakelj Gospodov, kjer je nebeški kralj blagoslovil Pastirja in ovčice. Potem so presvetli obiskali šolo, da so se prepričali o verskem poduku otrok, pripravljajočih se na sprejem sv. birmе, ter so jih razveselili z lepimi podobnicami. Proti večeru so z duhovniki opravljali cerkvene mo-

litve pred svetinjami svetnikov, ki so bile odločene za nove tri oltarje. — Ko se je zmračilo je presvetlega gosta pozdravil pred župniščem s petjem prekrasnih narodnih pesni novoizurjen zbor cerkvenih pevcev in pevk pod vodstvom vrlega g. organista. Vreme se je bilo zvedrilo, oblaki nad nami so se razgrnili, in zvezde zalesketale po nebeškem svodu; nova cerkev pa je kakor v biserih zablestela, razsvetljena z nebrojnimi raznobarvenimi lučicami; nad njenim vhomom so stale evangelijske besede: „Danes je tej hiši zveličanje došlo“. V zvonikih so zapeli miloglasni zvonovi, ki so se glasili v večerni tihoti posebno tajinstveno, pretresljivo; zvonjenje je trajalo celo uro. Vsa vas, z malo izjemo, je bila lepo razsvetljena, obližje cerkve okrašeno z vencí, mlaji in zastávami; tudi raz hišnih streh so vihrale zastave. Lepo razsvetljena in okrašena je bila zlasti tudi kapelica, v kateri so bile izpostavljene svetinje svetih Mučenikov in kjer je čez noč prebival živi Bog v sv. R. Telesu. Po nji so se razlegale iz dekliških grl svete pesmi v čast Božji materi, kraljici mučenikov, in verniki so se vrstili k ponočni molitvi. In tako nam je napočil najslavnejši dan, presrečni dan, kakoršnega niso stoletja pred nami, in ga zopet stoletja za nami ne bodo doživeli šmartinski farani. Prejšnja cerkev je bila zidana v 15. stoletji, a sedanja nova — pravijo ljudje — „da bo stala do sodnjega dne“, tako trdno je zidana. Posvečevanje cerkve in novih oltarjev je ljudstvo pozorno in z vspodbudno pobožnostjo spremljevalo. Govor presvetlega knezoškofa ob posvečevanju pred cerkvenimi vratmi, in drugega dne ob sv. birmovanju raz nove prižnice, je napravil najglobokeji vtis na vse verne poslušavce.

Žal, da so predalčki „Domoljubovi“ preozko odmerjeni, da bi ga tudi njegovim bravcem obširneje priobčili. Razumeli smo dobro besede ljubljene Očeta, in kakor upamo tudi ohranili v dušni prid, saj so bile navdahnjene gorečnosti sv. apostola Pavla, ljubezni pa in krotkosti sv. Frančiška Saleškega.

Cerkve stoji posvečena, v last sprejeta od troedinega Boga. Njemu v slavo naj stoji skozi stoletja! Srečen se zdaj šteje sleherni, ki je kaj storil za to zgradbo. Prispevali smo župljani radovoljno in neprisiljeno „kamenčke“ za novo cerkev, pa radi tega nismo postali ubožnejši; ker vekomaj resnično je, da na blagoslovu Božjem je zidano vsako blagostanje; nikoli še ni ubožal kdo, ako je kaj storil in prispeval za slavo Božjo!

V naših gozdih in v peskokopih se ne pozna nobeno primanjkanje, še hrib, iz katerega se je kopala ilovka za opeko, se ni znižal; kmalu bodo zelena drevesca pokrila prazni prostor. Nobeden volek

ali konjiček ni opešal ali pa poginil vsled dovažanja za cerkveno zgradbo. Vsi bi znova še radi storili po svojih močeh, če bi bilo potrebno še enkrat zidati dom Božji med nami!

Cerkev sv. Martina je tudi po priznanji in pohvali prevzvišenega knezoškofa najlepša ne samo v ljubljanski škofiji, temveč še dalje okrog. Zidana je v veličastnem gotičkem slogu, vrejena vsa natančno po cerkvenih predpisih.

P r i s t a v e k. Kajpada ni manjkalo pri naši slovesnosti tudi kakega pomočnika iz lažikovačnice „Slovenskega Naroda“ (ne, ne „slovenskega“, pač pa „peklenskega“!), samo ni imel ušes na pravem mestu, a gledal je vse skozi naočnike laži, sovražnosti in zavisti, da je potem koval svoje delo za njegovo **u z o r - g l a s i l o**. Bodi mu sreča mila! — Judeže in Judežovke je še vselej grizlo, kadar in kjer se se je učinila kaka žrtev za slavo Božjo, češ: „čemu ta potrata“; tako jih bode v oči tudi naša cerkev, zastave sv. R. Telesa in družbe Marijine, itd. Toda naj si zapomnijo, da s tem naših zastav ne omadežajo. Ugleda posvečene osebe knezoškofa s svojimi podlostmi in lažmi ne zmanjšajo in ne oskrunijo. Zaupanja do našega zaslužnega g. dekana ne omakejo. Ljubezen naša in udanost do prevzvišenega Nadpastirja in do duhovnih gospodov je utrjena, izkušena.

Naposled izrekamo tukaj vsi verni, resnicoljubni župljani šmartinski javno zahvalo našemu neutrudnemu g. dekanu, ki so delo cerkvene gradbe vodili in sijajno dovršili.

Vse v večjo čast božjo!

Iz Semiča Čast našim vrlim možem, ki so šli tako navdušeni v boj za sveto pravdo in se niso uklonili silnemu pritisku liberalnega Šetina in njegovih pomagačev. Jej, kako so brusili pete, ves Semič so prelepili s plakati, kakor slavni Barnum ukradenega belega slona, a vse ni nič izdalo, naši vrli možje so se smejali: »E tega že ne bomo volili, preveč se ponuja.« Zlasti mnogo si je prizadeval, da bi pomogel Šetini do poslaniškega stola, g. Kazimir pl. Radič, katerega je pred kratkim »Slov. Narod« tako neusmiljeno okrcal. Kaj je vse pravil kmetom, da bi jih pridobil za Šetino! „Če Pfeiferja volite, bo precej vojska... duhovniki se nimajo prav nič utikati v volitve... v katekizmu ni nič o volitvah... Kristus sam je rekel: Moje kraljestvo ni od tega sveta... Kristus ni šel nikoli volit, za njegovega časa so volili tribune, a Kristus ni šel volit.« O pamet prismojena!

A še nekaj bodi pribito, da svet zve, kako »poštenih« sredstev so se pozluževali semiški »šetinarji«. Najeli so par postopačev, obljubili in pozneje tudi dali jim štiri bokale šnopsa in ti so hodili po

noči pred volitvijo po semiških vaseh, budili ljudi iz spanja in se lagali: »Jaz sem semiški mežnar, gospod so me poslali povedat, da jutri ne bo volitev so naročili gospod.« V drugi vasi zopet: »Jaz sem farovski hlapec, gospod so me poslali povedat, da jutri ne bo volitve...« Kaj pa naši zavedni možje? Zjutraj ob 8. uri so bili že vsi za »lažimežnarjem« in »lažifarovskim h'apcem« na volišču in oddali svoj glas za našega Pfeiferja. Torej tudi to ni nič pomagalo. Glejte, gospod Šetina, kako se je delalo za vas, prav po pobalinsko. No, delalo se je liberalno. Če bi bili tudi izvoljeni, ponosni ne bi smeli ne mogli biti na svoj mandat. Le tako naprej, da se spoznamo; prej nismo vedeli, sedaj pa vemo, da znate lagati kot cigani; le tako naprej, sami si kopljete jamo, v katero telebnete skoraj, ljudstvo vas sedaj pozna, koliko vam je verjeti. Mi se ne bojimo, zmagala bo resnica, laž pa ima kratke noge.

Iz dobrovske občine. (Po volitvah.) Na zastavo »čistih rok« priseglo je tudi v dobrovski občini par »korif-j«. Ta zastava »čistih rok« ima za okrasek = na sredi številko 13, ob krajih pa: »laži«, »šnop-sarske knajpe«, »brezverstvo«, »separstvo«, »buteljstvo« in še več takih nečednih stvari. V dan volitve, dné 12. septembra t. l. je eden teh »liberalnih jogrov« tudi tukaj med volitvijo napisal preko g. dr. Šusteršičevega imena ime Jelovškovo; tako je prišlo, da je Jelovšek dobil tukaj 10 glasov. Ta dva možiceljna zajemata svojo modrost iz »umazanega Rodoljuba«, katerega, kakor vse kaže, prejemata brezplačno. Sledeče naj pa kaže, kakšne može imajo pri nas liberalci, kar naj zvedo po domovini tudi Domoljubovi bravci.

Prvi je učenjak — godec. Pravi, da zna sveto pismo tako, da gg. župnika in kaplana vžene v kozji rog. Pozabil je pa menda samo začetek, kjer se popisuje samo stvarjenje človeka. Ta učenjak namreč trdi, da človek ni ustvarjen od Boga, ampak da izhaja iz opice. Dalje trdi mož, da morajo biti vse vere dobre, češ, če je samo ena prava, kaj bodo pa druge!? Prav, prav, možiček. — Potem Vam svetujemo Dobrovčani, da si izberete vero črnih zamorcev v sredi Afrike, ki ljudi žró. Vi ste zanje kot nalašč. Njih vera trdi, da je človeško meso najbolje — pa biti mora možko, ker je menda žensko preslano. Kadar so na tem, da pojedjo lepo rejenega moža, napravijo godbo in ples — v čast svojim bogovom. Učeni godec, ali slišite? to je vera za vas — kar med zamorce jo uberite! Mož ste (to se pravi možkega spola!) — neslan ste strašno in še godec zraven. Vidite, kako lahko bote zagodli veselo — po zamorski veri — predno vas požoro.

Drugi nič manj učen pa sliši travo rasti. Mož to trdi od dobrovskih kmetov. Ker pa ti nič ne vedo o tem, mora gotovo sam znati to umetnost, saj

človek rad po sebi sodi druge. Naučil se je te coprnije iz »Rodoljuba«, ki ga že nekaj časa pridno — zastonj bere. Temu bi pa svetovali turško vero, ima namreč marsikaj, kar bi se mu morda prav prileglo. Če sam še ne vé, mu nekaj naštejemo, da si lahko izbere: turška vera nima duhovnov, tedaj Turki ne dajo bere; Turki koljejo veliko janjcev, jedo meso vsaki dan, postijo se samo v enem mesecu — pa le po dnevu, po noči ne — smejo imeti dve, tri, štiri in še več žen. Sultan v Carigradu, pravijo, jih ima devet sto itd. Poglejte v to vero, če vam Rodoljub kake druge ni že bolj priporočil.

To sta glavna zaslomba, to sta čast in ponos liberalcev. Učencev imata malo, ker so Dobrovčani prepošteni in premodri za njune — bedarije. Če bode treba, jima drugikrat posvetimo očitneje pod nos.

Iz trnoveke župnije na Notranjskem 4. oktobra. Čudno bi bilo, da bi umazani »Sl. Narod« in njegov blatni sinček »Rodoljub« trnoveke duhovnike pustila pri miru, ko ni skoraj na Kranjskem duhovnika, da bi ga ne bila ta lepa lista že skušala omadeževati. In res sta se spravila, kakor smo slišali, na naša spoštovana duhovnika Frančiška Oraniča in na g. dekana Kržišnika. Duhovnika, kakor smo dognali, se nista prav nič zmenila za te grde napade objestnih liberalcev, kateri si hladijo jezo in kratijo čas z dopisovanjem v omenjena lista.

Pač žalostno bi bilo za duhovnika, da ga taki ljudje in taki listi hvalijo. Tak duhovnik bi izgubil vso veljavo, ves ugled pri vernem ljudstvu. Nadejamo se, da bodo taki napadi tudi naši inteligenci odprli oči, da izprevidi, kake ljudi ima v svoji sredi, ljudi, ki se drznejo poštene in dobre duhovnike tako ostudno in krivično javno grditi. Ne zdi se nam vredno pečati se in zavračati neslana in smešna očitanja; saj bo vsak pameten človek lahko izpoznal, kako je neumno, ako človek, ki se baha s svojo liberalno nevero, in nikdar očenaša ne izmoli, čita duhovniku, da ne zna moliti očenaša! Le to naj še omenim, da to pisarjenje zoper spoštovane duhovnike je ljudi, kateri so o tem doznali, jako razžalilo, in tudi manj strastnim liberalcem ni ugajalo. Tako se je neki mož, ki sicer ne pripada katoliško-narodni stranki, obregnil ob njega, ki mu je ponujal »Rodoljuba«: Sam beri, sram Vas bodi, da ne pustite duhovnov pri miru.

Uzrok temu grdenju duhovnikov je sovraštvo, s katerim »Narod« in »Rodoljub« neprestano navdajata svoje brave. To sovraštvo se je pomnožilo po zadnjih volitvah, pri katerih so naši naprednjaci, dasiravno so se nepopisno in grdo trudili, vendar propadli. Zatoraj izlivajo zdaj svoj žolč na duhovne.

Bistriška volitev jim je le slaba tolažba, ker sami dobro vedo, s kakimi sredstvi so si vdobili

60 glasov. Čudili bi se, častiti braveci, da vam to natančno opišemo. Pa ker je stvar nekoliko zastarela in ker je splošen izid volitve bil nam ugoden, naj molčimo o bistriški volitvi in naj le to omenimo, da se tudi v Bistrici liberalcem tla majejo. Njih poslopje se žuga podreti; tudi v Bistrici jim ljudje več ne verujejo. Dokaz temu je volilni shod, katerega je bil pred volitvami priredil v Bistrici Arko. Neke njegove besede so bile provzročile med navzočimi delavci-liberalci tak hrup, da je moral nehati govoriti. Kaj takega se mu menda ni nikjer pripetilo, kot v »liberalni« Bistrici. Tudi je znano našim mogotcem, s kako silo in težavo so morali priganjati ljudi na volišče, in kako bridke so morali ališati pri tej priliki.

Mnogo njih se ni dalo strahovati, ter so trdovratno ostali doma. Gotova je resnica, da bo prej ali pozneje tudi Bistrica liberalcem izgubljena, kakor se je sosednji Knežak, o katerem so mislili, da je nepremagljiv, izvil iz krempljev naprednjaških mogotcev.

Tudi pri nas se izpolnjuje, da se farani v zvestobi in ljubezni oklepljejo cerkve in duhovnikov tem bolj, kadar jih nasprotniki blatijo in obrekujejo po grdih časnikih. Taki napadi pa škodujejo bolj liberalnim pisacem, nego duhovnikom; mi jih sedaj poznamo in bomo liberalcem še manj verjeli.

Eden v imenu mnogih.

Slovenski novičar.

Deželni glavärjem kranjskim je imenovan dosedanji deželni glavar g. Oton pl. Detela.

Kdo bo škof v Trstu? S tem vprašanjem se dan na dan bavijo liberalni listi. Posebno marljiv je v tem premišljevanju židovski »Piccolo«. Prvotno se je govorilo, da utegne biti naslednik pokojnega škofa Sterka prošt Jordan v Gorici. Sedaj kombinirajo nekateri tako, da bi utegnil biti imenovan za škofa tržaško-koperskega kanonik in stolni dekan Sedej v Gorici, čujejo se pa tudi glasovi, da bi prišel v Trst krški škof Mahnič. »Piccolo« pa je zvedel še za nekega drugega kandidata, to bi bil neki nemški menih benediktinec. Piše se pa tudi o Petro-niju, ki vodi sedaj škofovske posle kot kapiteljski vikar v Trstu.

Umeščena sta bila č. gosp. Jurij Rozman, župnik v Rakitni, na župnijo Kovor in č. g. Josip Seigerschmied, župnik v Zaplani, na župnijo Lesce.

Državna podpora za pospeševanje trtoreje. Poljedelsko ministerstvo je dovolilo dež. odboru kranjskemu podporo v znesku 10.000 K za zboljšanje nasadov v trtnicah v Novem mestu, Mokronogu, Metliki, Košani in Št. Vidu pri Vipavi.

13letni požigalec obsojen. Poročali smo, da je 23. sept. v Dobrovcah pri Mariboru požar uničil 10 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji. Žažgal je 13letni deček pastir Franc Fras iz maščevanja, ker se ga je radi lenobe kaznovalo. Ker deček še ni dosegel 14. leta svoje starosti, kaznovati ga je moglo le okr. sodišče in je mladega lopova obsodilo mariborsko okrajno sodišče na 6 mesecev zapora. Pogorelci, ki so bili zaslišani za priče, so bili pred sodiščem tako razburjeni, da bi bili mladega hudodelca skoro linčali.

„Klerikalne“ žemlje. Liberalcem še celo klerikalne žemlje smrdijo. Jernej Tavčar (brat dr. Tavčarja) gostilničar na Logu pri Poljanah, je odpovedal „šeft“ na žemlje radi tega, ker je pek Žužek v Škofji Loki volil dež. poslancem g. Koblarja. Ker ima imenovani gostilničar večino klerikalnih gostov, smo mu za ta zgled klerikalci hvaležni. Kakor njemu klerikalne žemlje, smrdi nam liberalno vino.

Prijeti ponarejavnici denarja. Policija v Zagrebu je prišla na sled mnogoštevilni družbi, ki je izdelovala in izdajala ponarejeni denar po 20 kron. Nekega zagrebskega gostilničarja in nekega mlinarja Čurhaljeka s Kranjskega so že zaprli. Zagrebški listi pravijo, da se bo preiskava raztegnila tudi na Krakovo.

Osuševanje barja. Dne 4. okt. se je sešla v pisarni deželnega referenta, g. Povšeta komisija za osuševanje barja. V komisiji so gg. vladni svetnik v trgovinskem ministerstvu Markus, voditelj urada za gradnjo hudournikov iz Beljaka Wenedikter, vladni stavbinski svetnik Böltz, deželni inženir Sbrizaj. Gospodje preiščejo načrte ter bodo obhodili tudi barje. Da se je ta komisija sešla, je dokaz da se bliža v zadevi osuševanja barja zadnje dejanje, katero bo omogočilo, da bo pereča zadeva sklenjena kot zakon. Da se zadeva ugodno reši, smemo pač pripisovati v prvi vrsti vplivu in trudu naših katoliško-narodnih poslancev.

Ustreljenega so našli dne 3. t. m. popoldne 20letnega hlapca Jan. Skarjo iz Ravnika pri Št. Rupertu kakih 300 korakov od hiše njegovega gospodarja Ant. Zupančiča v Dolenji vasi pri Novem mestu. S staro puško svojega gospodarja je brez njegove vednosti šel na »love« v gozd in si na dosedaj neznan način prestrelil prsa.

Družinska pratika za leto 1902 je ravnokar izšla v še lepši izvršitvi in z mikavnejšo vsebino od vplanske. Naročniki in bravei „Domoljubovi!“ *Zahtevajte pri trgovcih edino le „Družinsko pratiko“, katera se dobiva v trgovinah v mestih in na deželi.*

Zahvala. Podpisana Frančiška Ilc iz Gorenje Vasi pri Ribnici, hišna št. 22 zavarovala sem

pri domači „Vzajemni zavarovalnici“, hišo in gospodarska poslopja za 2600 K. Ker mi je 5. t. m. oboje zgorelo, izplačala mi je zavarovalnica danes celo vsoto lojalno. Za točno in naglo izplačilo, — med vsemi zavarovalnicami dobila sem jaz prva denar, — se „Vzajemni zavarovalnici“ toplo zahvaljujem in jo priporočam vsem, ki hočejo svoje imetje zavarovati. — Gorenja Vas pri Ribnici dne 12. oktobra 1901. Franca Ilc. France Ilc priča.

Častnim občanom je izvolil trg Gornjigrad premil. knezoškofa ljubljanskega. Tako poroča „Slovenski Gospodar“.

Za pogorelce v Gorenji vasi pri Ribnici je deželni odbor dovolil podpore 3000 kron.

Mrtvega so našli kamnarja Fr. Smodnika iz Dobrnič pod nekim kozolcem v Cerovcu. Prejšnji dan je zavžil obilo alkohola.

Ne dajajte otrokom preveč vina. Te dni so v Gaberjih neki stariši dali svojemu otroku piti mnogo vina; kmalu potem pa se je otrok začel nagibati na stran, obraz mu je postajal moder, in v kratkem je izdihnil. Zdravniki so konstatirali, da je dete zadela kap radi preobilnega pitja vina.

Smrt pijanca. V Spodnji Šiški so v hlevu Fr. Vrhovca dobili mrtvega delavca Janeza Koželja iz Mengša. Koželj je umrl vsled nezmerno zavžite pijače. Truplo so prepeljali k sv. Krištofu.

Vino iz Drašičke gore. Čuje se, kako se Leskovčani in Vipavci hvalijo s svojim vinom. Zato tudi mi ne smemo molčati in povemo, da je pri nas tudi letos hvala Bogu dobro obrodila vinska kapljica. Zato dragi gostilničarji: s tistim petijotom, ki raste v Karlovcu in po drugih tovarnah, le proč! Dovolj imamo dobrega natornega vina! Zato lahko zapojemo:

Hvalimo, častimo Boga,
ker dobro on vince nam da!

Naznanilo. Vodstvo bratovščine presv. Srca Jezusovega in Marijinega v cerkvi sv. Alojzija v Mariboru naznanja vsem udom in razširjevalcem bratovščine, ki so do zdaj pri njem naročali podobice, naj v prihodnje mesto podobice naročajo na novo izdano in jako primerno brošurico „Obljube presvetega Srca Jezusovega.“ Knjižica je samo za dva vin. dražja kakor podobica (ako se jih namreč naroči 100 kom. skupaj) in ima na prvi strani tudi sličico presv. Srca Jez. V kratkem izide tudi enaka knjižica o preč. Srcu Marijinem. Častivci presvetega Srca J. sezite marljivo po tej knjižici, katere se je v kratkem času razprodalo že nad 12.000 izvodov. Naroča se v tiskarni sv. Cirila v Mariboru (Koroške ul. št. 5) in stane posamezni komad 10 v., po pošti 14 v., 100 komadov stane 8 K s poštnino vred.

Zahvala. V noči od 21. do 22. m. m. zažgal mi je neznan zločinec hišo nad glavo. Toda sosedje so nemudoma prihiteli na pomoč, in tako je zgorela le streha in ostrešje, drugo so mi rešili. Ker mi ni mogoče povrniti vsem dobrotnikom, kar so mi v tej nesreči dobrega storili, zatorej sem sklenil, na tem mestu izreči srčno zahvalo vsem onim dobrotnikom, kateri so mi tako na nagloma darovali in pripeljali les, kar se ga je potrebovalo za ostrešje in druge potrebe, tako da bodem s pomočjo Božjo in svojih dobrotnikov v par tednih zamogel iti s svojo družino zopet pod svojo streho. Bog vsem tisočkrat povrni! — V Podgori pri Kamniku dne 10. okt. 1901. Jože Spruk, pogorelec.

Z Gorenjskega dne 11. okt.: Nekaj o sadni letini. V obče se toži, da je letos malo sadja. V nekaterih krajih se vendar dobi še nekoliko jabolk. Taka izjema ste vasi Dobeno in Rešica (pravzaprav Vransica v Mengiški fari, to je gorovje med Šmarno goro in Mengšom.) V teh vaseh je t. č. na binkoštni ponedeljek dne 21. maja l. 1899 vse sadje uničila. A letos so imeli ondotni ljudje tako bogato letino za sadje, zlasti za češplje, kakor že poprej 25 let ne. Vsake vrste sadja je bilo v obilici, n. pr. češpelj, hrušek, jabolk, češenj, orehov in kostanja. Ker drugod ni bilo sadja, je bila cena zelo visoka: češplje po 1 gld. 20 kr. mernik, tepke po 1 gld., jabolke po 1 gld. 50 kr. do 2 gld. Nekateri gospodarji so dobili po 300–400 gld. za sadje. Priznati pa se jim mora, da so si veliko prizadevali za zasajanje sadnega drevja; neki gospodar n. pr. ima sadni vrt, ki meri tri orale. Pa tudi prav finega namiznega sadja je ondi dobiti. — Rojaki, pridno sadite sadje, čedite sadna drevesca, gnojite jih, pa bo tudi Vam kdaj sadje do neslo lepih denarcev.

Krščanska vzgoja.

III. Tretja božja zapoved

2. Pa ne le počitek Gospodovih dni, marveč prazniki sami ponujajo najlepšo priliko za pravo krščansko vzgojo. Versko znanje se pomnožuje po pridigah in krščanskih naukih, srce se blaži in boljše pe ganljivih obredih službe božje in po višjem navdihovanju, volja se krepi in jači po krasnih vzorih, ki se nam pred oči stavijo, in po sv. zakramentih itd.; ob kratkem: z n a d a j n o s t se utemelji pri mladem človeku. Otroku se namreč to najbolj vtisne v spomin in srce, kar sam vidi, kar sam čuti, sam doživi . . . In to se ravno godi v cerkvenem letu. O praznikih se posamezne skrivnosti sv. vere takorekoč vidno snujejo pred našimi očmi; Kristusa v duhu spremljamo po vseh njegovih potih, — s preroki ga željno pričakujemo, —

veseli in tolaži nas angeljevo oznanilo njegovega prihoda — s pastirci in sv. kralji obiščemo in molimo božje Dete; spremljamo ga kot dečka, kot mladeniča, — poslušamo njegove veličastne nauke, strmimo nad njegovimi čudeži, — milujemo ga trpečega in umirajočega, — navdušuje nas njegovo častitljivo vstajenje, njegov presлавni vnebohod . . . In kdo izmed nas se ne spominja, kako blagodejno je na nas vplivalo v mladih letih pobožno češčenje Matere božje, — prekrasni majnik, ljubeznivi Marijini prazniki! kako čarobno so nas navduševali uzori svetih mučencev, devic, spoznavavcev! . . . Prav pravi slavni francoski vzgojitelj Dupanloup: »V praznikih se kaže vsa moč, vsa sila krščanstva, da se mladi ljudje odvrtačajo od hudega in utrjujejo v dobrem, da se jim krotijo strasti, da se jim s pravo modrostjo udiha čistost življenja, najudanejša zvestoba za vse dolžnosti in neprestano poživljanje krščanske gorečnosti«.

3. Kaj pa naj storijo vzgojitelji v dnevih Gospodovih za svoje gojence? To vprašanje zahteva daljšega odgovora, ki naj bi se oziral na vse cerkvene dobe, tukaj pa naj zadostujejo le nekateri splošni nasveti.

a) Pred vsem naj stariši in vzgojitelji razlagajo pomen posameznih praznikov in sicer ne samo enkrat in kar za vrsto, marveč vsakega takrat, kadar pride na vrsto; vendar že toliko poprej, da se otrok pripravlja zanj in se ga že naprej veseli ter vé vse prav vravnati, kadar res pride. Tako razlaganje je silno koristno: v otroku budi sveta čustva, vspodbuja ga k pobožnosti, neti mu neko sveto vedoželjnost, da še dalje premišljuje o dotični skrivnosti, da bolje razume, zapomni in si k srcu vzame prazniško pridige, da je z večjim pridom pri službi božji, da se mu globočje vlije prazniška skrivnost ter mu postane stalno vodilo za krepostno življenje. Le tako je mogoče, da otrok res raste po Jezusovem vzoru, ne le na letih, marveč tudi na modrosti in milosti pri Bogu in pri ljudeh.

b) Nedelja in praznik bodi v družini d a n p o d i t k a. Nihče, ne otroci ne posli, ne smejo opravljati nikakoršnega hlapčevskega dela. Tudi za taka dela, ki se morajo v nedeljo ali praznik opravljati, n. pr. živino krmiti, kuhati itd., bodi že poprejšnji dan poskrbljeno toliko, da za dan Gospodov ostane le še samo najpotrebnejše. Jako dobro vpliva na otroško srce, ako se deci ob nedeljah in praznikih prepovedujejo tudi vse take igrace, pri katerih je treba kakšnega dela z orodjem, n. pr. rezljanje, žaganje, šivanje itd. Pri dekletih so sicer dovoljena ona ročna dela, pri katerih se učijo; vendar je še

boljše, ako se vse šivanje in enako delovanje od-
klada na delavnik in o svetih dneh opravljajo le
umska dela.

c) Natančnost naj se nadalje kaže v službi
božji. Nihče v družini ne sme biti nikoli brez
službe božje, razun kadar je nemogoče. Ako kdo
enkrat iz vmemarnosti ni bil pri sv. maši, tak jo v
drugič in tretjič še rajše opusti in slednjič zanemarja
popolnoma. Kdor pa ne hodi niti k sveti maši, tak
polagoma otrpne za vse višje in blago mišljenje; v
kratkem postane brezbožnik.

Pa je silno žalostno v mnogih družinah. Ako v
šoli vprašujemo, kateri otroci niso bili pri sveti maši
in zakaj ne? dobimo večkrat žalostne odgovore: »Nisem
imel obleke; — čevlji so bili strgani; — zaspal sem;
— oče so rekli, da ni treba iti; — mati so dejali,
da jim moram pomagati« itd. Posebne težave so za
pastirje, ki so večkrat skoro ves poletni čas, od spo-
mladi do pozne jeseni, brez sv. maše, brez pridige,
brez krščanskega nauka. Torej, če je količkaj mo-
mogoče, naj se to prenaredi; ali naj se vsaj menja-
vajo, in kjer je dvakratna sv. maša, naj se vrstijo,
ter gre oni, kateri je pasel med zjutranjo sv. mašo,
k drugi službi božji.

Stariši in vzgojitelji pa naj ne bodo še s tem za-
dovoljni, da hodijo otroci v cerkev, marveč prepričati
se jim je tudi, ali so s pridom pri službi božji, ali
molijo, poslušajo besedo božjo itd. Natanko naj jim
določijo in odkažejo, k a t e r e m o l i t v e i n p o -
b o ž n o s t i naj opravljajo dotični praznik; zopet in
zopet naj jih opominjajo, kako lepo in častitljivo naj
se vedejo na svetem kraju, kako naj vestno z mo-
litvami izpolnijo ves predragi čas službe božje.

Tržne cene v Ljubljani

od dne 6. okt. do dne 12. okt

	K	h		K	h
Goveje meso I. v. kg.	1	30	Pšenična m. 100 kg.	27	30
» » II. » »	1	15	Koruzna » » »	17	—
» » III. » »	1	10	Ajdova » » »	27	80
Telečje meso » »	1	30	Fifol, liter . . .	—	24
Prasičje » sveže »	1	50	Grah, »	—	50
» » prek. » »	1	70	Leča, »	—	20
Kostrunovo meso »	—	80	Kaša, »	—	20
Maslo » » » »	2	40	Ričet, »	—	—
Surovo maslo » »	2	—	Pšenica . 100 kg	18	—
Mast prasičja » »	1	50	Rž » » » » »	13	—
Slanina sveža » »	1	30	Ječmen » » » »	16	—
» » prekajena »	1	60	Oves » » » » »	15	20
Salo » » » » »	1	30	Ajda » » » » »	13	—
Jajce, jedno . . .	—	8	Proso, belo, » »	16	—
Mleko, liter . . .	—	20	» » navadno » »	15	20
Smetana liter . .	—	80	Koruzna » » » »	13	—
Med » » » » kg	—	80	Krompir » » » »	4	20
Krompir » » » »	—	—	Drva, trda, seženj	9	—
Piščanec » » » »	1	20	» » mehka, » »	5	60
Golob » » » » »	—	40	Seno, 100 kg . .	5	80
Raca » » » » »	—	—	Slama, » » » »	6	40
Gos » » » » » »	—	—	Stelja, » » » »	—	—

Zobozdravniški in

* * tehnični atelje.

Ruvanje zob s kloretilom, duškovim oxydulom
(Luftgas) itd. — Plombiranje zob z zlatom, porce-
lanom in drugimi sredstvi. — Zlate krone in sponse,
zobovja iz kavčuka, aluminija in zlata.

426 6-2 **Zobozdravnik**

Dr. Rado Frlan

Ljubljana, Špitalske ulice 7. I.

Ordinira od 9.-12. ure, od 1.-6 ure. Za uboge
brezplačno ruvanje zob od 8.-9. ure zjutraj.

Kmetiška posojilnica Ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v Knezovi hiši, Marije Terezije cesta šte. 1

obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka
rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike
264 (12-9) plačuje.

**Uradne ure razun nedelj in praznikov vsak
dan od 8-12. ure dopoldne.**

Pošt. hran. urada šte. 828.406. — Telefon šte. 5.

MOKA! Podpisani priporočam sl. občinstvu
v mestu in na deželi svojo veliko za-
logo lepe **pšenične moke** in otrobov.
Imam vedno tudi svežo **ajdovo moko** brez riževe
primesi, **rženo** in **koruzno moko**. Prodajam na
drobno in na debelo. Na deželo pošiljam vreče po
50 *kg* proti povzetju. Vse po najnižji ceni. Uzorci
in ceniki so franko na razpolago. Postrežba zanes-
ljiva. Trgovcem in društvom dovoljujem znižane cene,
tudi drugim pri večjih naročilih.

Franc Zorec, 430 (3-1)
v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 23.

Loterijske srečke.

Dunaj,	12. oktobra	20	40	86	34	31
Gradec,	12. oktobra	55	16	77	72	44
Lince,	5. oktobra	72	29	8	57	84
Trst,	5. oktobra	28	50	19	23	75

**Prilodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne
7. novembra 1901 zvečer.**

Stanje hranilnih vlog: Rezervni zaklad:
15 milijonov kron. nad 300.000 K.

*** Mestna hranilnica ljubljanska ***
na mestnem trgu zraven rotovža

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12 ure dopoldne in jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči tudi to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice. Poštno-hranilnične sprejemnice dobivajo se brezplačno. 407 (4)

Anton Belec

v Šent Vidu nad Ljubljano sprejme

— učenca —

za kleparsko ali ključarsko obrt — Isti mora biti zmožen pisave v slovenskem in nemškem jeziku. 431 1—1

Smrekove storže

v vsaki množini, tudi cele vagonne, kupuje po najvišji ceni Oton Homan v Radoljici. 432 (1—1)

H i š a

šte. 46 v Šmartnem pri Litiji tik cerkve obstoječa iz 5 sob, 2 kuhinj, kleti, drvarnice, z malim vrtom in nekaj zemljišča, pripravna za rokodelca vsake vrste ali penzionista; se po ceni proda ali v najem dá. Natančneje se izve pri lastniku

420 2—2

Jos. Jaklič
v Ljubljani, Vegove ulice 2.

Istrsko in laško

brinje,

najboljše vrste, prodaja po ceni A. ŠARABON v Ljubljani, sv. Petra mitalca. — Vzorci se pošiljajo na zahtevo brezplačno. Tam dobi se tudi Barthelno klajno apno 428 za živino. (3—1)

3 vajence

za mizarsko obrt sprejme Ivan Marguč, mizarski mojster v Škofji Loki. 429 2—1

Trgovina z železnino

Andr. Druškoviča naslednik

VAL. GOLOB

Mestni trg 10 Ljubljana Mestni trg 10
priporoča poljedelske stroje, 305 (20—13)
mlatilnice in slamoreznice,

najboljše tovarne, močne pluge, roman in portland cement, storje in strešni klej, nepremočljive plošče za vozove, peči, švedlinke nove vrste, tehnične, uteže, mesoreznice, gumnate cevi, pipe, ventile in drugo opravilo za gostilničarje, velika zaloga kuhinjske posode, vsakovrstne električne varjene verige, vsakovrstno orodje in sploh vse v to stroko spadajoče predmete po ugodnih cenah. — Velika izbira pristno pozlačenih nagrobnih križev.

Ceniki križev na zahtevanje brezplačno!

388

Pouk

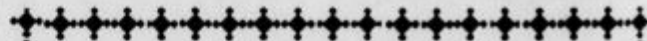
6

v krojnem risanju (Schnittzeichnen) in praktičnem izdelovanju oblek

daje Fani Komar, oblast. konc. učni zavod v Ljubljani, Sv. Petra cesta 26.

Modni salon.

Sprejemajo se gospodične tudi na hrano in stanovanje.

Pri škofu! Pri škofu!

Čast mi je vljudno naznanjati, da sem otvoril dne 5. oktobra t. l.

veliko trgovino
z manufakturnim blagom
v Novem mestu na Ljubljanski cesti hišna šte. 39.

Založil sem svojo trgovino z najnovejšim seziljakim blagom, v katerem je posebno velika izbira v suknu, platnu in volnenem blagu. Dovoljujem si opozarjati tudi čast gg. trgovce po deželi, da sem v drugem nadstropju priredil posebne oddelke — **zaloge na debelo**. Vzorce razpošiljam na zahtevo poštne prosto. Kupujem ravno tam v vsaki množini: Česminjevo lubje od palic in korenin, perje in korenine od beladone, maslo, laneno seme in razne druge poljske pridelke. — Potrudil se bodem svoje čast kupovalce in prodajalce v vsakem oziru najbolje zadovoljiti, ter se priporočam 430 1—1

Franc Wokač, trgovina pri „škofu“.

Moja stara trgovina v Dvoru ostane neizpremenjena.

